

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.10. Eleganter declarat D. Ioannes illo Mirabantur, illud vatis Isaiaë: In vacuum laboravi: quod multi dicere possunt prædicatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

ad voluntatem decurrat: tantummodo praesens ades audiens intellectu, totus admirandus, & voluntas eadem qua prius ariditate languescit, nulla pietas, nulla mutatio propositorum, nulla virescit vitæ morumque correctio. Prouocatur Deus ad iram. Ergone hac mente fontem ad te deduxi sapientiae? quam grauius hic nobilem iritauer, qui currenti leuiori equo ac generoso in medio cursu laqueum iniiceret, quo fixus ita detineretur, vt cum nec vltra progredi pateretur: quid est veritas: equus est leuissimus, coram percurrens terram. Eo sensu declarat D. Greg. illa psalmistæ verba: *Velociter currit sermo eius.* Huic equo insidens Deus adest velut Dominus: studiū est intellectus & voluntas animæ: hoc autem agis: equidem permittis cursum suum incipiat stadium percurrat, & per intellectum discurrat, vbi illi malitiae tuae laqueum iniicis, quo innotum detines ne in stadio vltimus progrediatur, & ad voluntatem vsque perueniat. Lucidum gratumque tibi est quod praedicator de virtutis proponit excellentia, de virtutum enormitate, quam sit rationi consonum, vt tu vile prostibulum concubinatui renouies, & tu auti cupidissime facultates pauperibus ablatas restituas; deinde quam celeriter fragilis hæc vita transeat, fierique possit, vt te hinc in flagrantis delicto abripiat. Hic sistis, & hanc detines veritatem, ne ad voluntatem transeat, quam ibidem reliquisti vbi delicias tuas tuosque conseruas thesauros diuitiarum. Ab ira tibi diuinae caue maestatis.

§. 10. Eleganter declarat D. Ioannes illo Mirabantur, illud vatis Isaie: In vacuum laborauit: quod multi dicere possunt praedicatores.

Mirabantur. Habes hic ad oculum in his effectum Christi praedicationis, quam admirabantur. Hoc mihi fixum est, quod D. Ioanni in mentem venit quoddam Isaie vatis oraculum, quod hoc factò declaratur Capite 49 incipit propheta ita distinctè ad litteram de Christo vaticinari, vt Paulus, & Bernabæ argumentum suum sumpserint, ex illis prophetae verbis. *Dedit te in lucem gentium.* Primo Act. 13. 47 agit in persona & voce Redemptoris, qua ratione Pater eum caelestis in mundum miserit mundi saluatorem. *Audite insulae, & attendite populi de longe: Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meae vocatus est nomen meum.* q. d. id

quod nobis D. Ioannes ostendit impletum; referens, quod Christo in vtero virginali concepto Deus Pater studuerit eius nomen declarare, Iosepho asserens, quod sponsa sua vtero gereret grauidam, non de terra esset, sed vni genitui suus caelestis, operâ conceptus Spiritus S. cui iam nato nomen imponerent Iesus: *Pater filius, & vocabit nomen eius Iesum.* Statim de diuina eius agit praedicatione: *Posuit os meum vt gladium acutum, & sicut sagittam electam.* Diuino suo me verbo instructum misit, vt ad omnes perueniret, & ijs qui longe: idcirco illud vocat gladium quo cominus ferimus, & sagittam, qua eminus. O quam frequenter Christus hoc lute gladio, quoties hanc electam misit sagittam: Verumtamen, dicite nobis Domine quem fructum retulisti? Respondet: nullum: *Ei ego dixi: in vacuum laborauit sine causa, & vane fortitudinem meam consumpsi.* De praesenti loqui videtur occasione. Quomodo ergo Dilectus tibi discipulus nobis dicit; tantæ verbum tuum fuisse virtutis; doctrinam tuam adeo sublimem, vt in vehementer raperes admirationem mundi sapientissimos, imo mortales tibi inimicos: *Mirabantur Iudei?* Non distior: porro hoc idem est, dum enim praedicator ex concione sua nullum alium refert fructum, præter admirationem in audientibus, & ob doctrinae præstantiam stuporem, vt sibi colloquatur: *Quomodo hic literas scit?* Stupete virum sapientem, admiramini praedicatorem eloquentem, eo loquente mella fluere videntur; & suis inhaerent iniquitatibus, suis in vitijs perseverant obfirmati: hoc tibi persuade, quod oleum & operam perdidit, postquam dicere, & ingemiscere: *In vacuum laborauit, sine causa, & vane fortitudinem meam consumpsi.*

O ratione captos, & peruersos auditores exclamat D. Chrysostr. hanc expendens distichiam: h. e. eum solummodo referunt ex concione, quod admirantur, & curiosus inquirant, vnde praedicatori tanta verborum elegantia, tanta doctrinae profunditas? Si quis viator siti deficiens sedulo fontem aquarum quaereret, & superatis montibus, multaque periculis tandem in montis ei occurreret supercilio, quem conspicatus, gradum figeret, limpidas admiratus aquas, ebullientem suauiter scattignem, & nihil aliud illi curæ foret, quam inquirere: Vnde manat hæc aqua? Per quos deducta tubos? quomodo sic in aëra profilit? O te mentis impotem: bibe, hoc namque tibi plurimum refert: omite vanas illas inquisitiones, & tanto fontem gustu bibe

I. Isaie de Christi vaticiniæ explicatur. Matt. 1. 11.

H. In vacuo concionatur, qui tantum admirationem excitat.

Hom. 49. in Ioan. III. Similitudo.

bibe suaviori, quanto vides aquam esse mirabiliorē. Erat Dei fons fons celestis, cuius inquisitioni iusti omnes à mundi primordijs in-
fiterant: ipse namque solus fons nostram poterat extingvere desideriorum. Iam tot mileni effluerant anni, à quibus illum luerant: in seclā-

Zac. 13. 1.

Isa. 55. 1.

D. Aug.

Lib. 39.

in Exo.

2. 4. 3.

7.

9. 96.

Tom. 4.

IV.

Faciē-

da Dei

lex vt

intelli-

gatur.

V.

Similitu-

do.

Ioan. 1. 9.

lux vera, que illuminat omnem hominem: quam claras emisit voces: Et dicens clamabat Iesus in Ioan. 1. 9. templo dicens: si quis sitit &c. Quam altè vociferatus est: Nisi penitentiam egeritis omnes simul 7. peribitis.

Modo cum D. Aug. verba illa capio, quæ Do-
minus ille ore Dauidico pronuntiavit: Laboravi
clamens, rauca facta sunt faucibus meæ. Clamavit
Christus fortiter, ita vt raucedinem contrahere,
& vox illi deficere videretur. Quid hoc rei Cur Chri-
(quærit D. Aug.) quod Christus coram Hero-
de, multisque ab eo sermonibus interrogatus passione
obmutescens, non responderit? Interrogabat eum siluere.
multis sermonibus obmutuit: Ipse nihil illi respon-
debat. Ab Pilati stans tribunal, & multifariam
multisque modis ab eo interrogatus tam alto
tacuit silentio, vt Præses miraretur vehemen-
ter. Et non respondit ei ad vllum verbum, ita vt
miraretur Præses vehementer. Quale hoc est Do-
mine tam elingite ac singulare silentiū? Nonne
tu Patris æterni verbū? Ne mireris (inquit Aug.)
etiam tam valenter, & tot clamavit diebus, vt
iam illi vox languere, & rauere videretur,
in illa præsertim decaſione, qua ratio silentium
suadebat: clamores edidit fortiores, quibus Iu-
dæos ab interno profundæ malitiæ suæ somno
excitare conabatur. Quid illi clamantem audi-
erunt: caput attulerunt, mirabantur Iudæi, ve-
runtamen in lecto suæ reſiderum obstinationis,
& de illo nunquam meliores surrexerunt. In
vacuum laborant, & vane feruitudinem meam con-
sumpti.

Hoc ipsum nobis liceret assumere, quod in
vacuum laboremus. Domus incendio cōſagrat,
clamat hic qui de foris ignem conſpicit, lapidi-
bus fenestras fortis impetit, vociferatur: audit
illum qui intus habnat, talibus perterretur voci-
bus, admiratur id quod sibi indicatur: & nihilo-
minus quietus remanet & immotus, vnde ac-
creſcit incendium, totamque domum in cine-
res redigit: triste infertunium dicit alter, Domi-
ne mi in vanum clamant, & omnem frustra
adhibui diligentiam. Quid hoc, numquid qui
intus latebat clamantem audiuit, & miratus
est? Vtique: verum hoc parū profuit, si non
sufficiens fuerit, vt eum cogeret de strato sur-
gere, & ad flammarum accurrere properantes
extinctiōem. Incendio flagrat anima tua, con-
cupiscentijs impudicitijs, leuitatibus & cupiditatis.
Totus mundus in maligno positus est. Asserit
D. Ioannes & explicat D. Thom. In maligno, id est
in malo igne. Quot tibi vocibus acclama-
mus? quot maior terremus? quot clamoribus
in primis.

16. 11.

VII.

Prædica-

tor etiam

in vanū

laborat.

VIII.

Similitu-

do.

1. Ioan.

1. 19.

In pſa. 36.

Z.

bus

bus inquietamus & excitamus? Audis nos, ter-
 raris, admiraris, & quietus resides, nec de igne
 cogitas extinguendo; quo tibi misera comburi-
 tur anima. Inve merito dixerit: *In vacuum labo-
 ravi, sine causa & vane consumpsi fortitudinem
 meam. Quam vinas effundebat D. Paulus lacry-
 mas illud deplorans infortunium: Times vos, ne
 forte sine causa laboraverim in vobis.* O rem san-
 guineis lacrymis deplorandam, tot tantisque la-
 bores in vacuum abisse, quae immensi sunt boni la-
 bores praedicatoris? quot vigiliae? quot studia?
 quot librorum revolutiones? quot meditationes
 praeviae eorum quae diebata sunt? quot ad Deum
 orationes? quot cordis anxietates, ut locum il-
 lum ascendat altorem? Et haec omnia in solam
 evanescere admirationem doctrinae, nec vllum
 alium emanare fructum? *Frustra laboravi in vo-
 bis.* Et quid hoc tibi prodest, quod admireris, si
 non vitra progrediaris?

Gal. 4. 11.

IX.
 Praedica-
 tor non
 admira-
 tionem
 sed fru-
 ctum at-
 tendat.

D. Hier.
 Epist. 2. ad
 Nepotian.
 Tom. 1.

In Orat.
 pro
 Gallo.
 X.
 In doctus
 admi-
 rationis
 det.

Nullus vehementiori stupore creditur fuisse
 attonitus, quam Pharaeo audiendo Moysen, &
 Saul audiendo Samuelem, & Balchassat audien-
 do Danielem, & eorum admiratio in gravio-
 rem eorum cessit damnationem, ut supra diximus.
 Hoc autem intenditur, ut ipsa admiratio, dis-
 cursum & philosophiam in te producat, quate-
 nus vitam vitam emendes, & doctrinae conformi-
 ter opereris. Hunc effectum oportet ut praedicator
 praes oculis habeat, & non ut ab audito-
 rio in admiratione habeatur, sed ut praesentes
 conuertantur, ingemiscant, plerent, emittant
 suspiria, & id quod docet D. Hieronymus: *Docente
 te in Ecclesia, non clamor populi sed gemitus susci-
 tetur: lacryma auditorum laudes tuae sint.* Nihil e-
 ium (annuente D. Hieronymus) praedicatori faci-
 lius quam populo provocare admirationem,
 multa proferendo quae nec ipse, nec auditores
 intelligant. Et hinc, ait, procedit, quod illi qui
 minus norunt, magis auditores pronocent ad
 admirationem, quia plura loquuntur, & tanto
 maiori ostentatione & bombitu, quanto minus
 id quod dicunt, intelligunt: *Verba voluere, & ce-
 leritate dicendi apud imperitum vulgus admira-
 tionem sui facere indoctorum hominum est.* Et re-
 fert, quod magna cum admiratione rursusque Ci-
 cero narrat de Poeta omnium indoctissimo: pro-
 dit hic in publicum oraturus, & auditorio pro-
 ponit, quod de rebus esset dicturus: quam maxi-
 mis, & profundioribus mysterijs, quae inter se
 tractant ac disputant Euripedes, Menander,
 Sociates & Epicurus; illo autem verborum ap-
 paratu vulgus suspenderit imperitum: cum quid-
 quid diceret, amentiam saperet, & propriam re-

ferret inventionem: quia neque illi, quos nomi-
 nabat se mutuo viderant unquam, nec agnouer-
 rant, nec locuti fuerant, imo centurijs annorum ab
 invicem dilcreti vixisse referuntur: *Attrita fronts
 interpretatur saepe quod nescit, & cum alijs persua-
 serit, sibi quoque usurpat scientiam.*

Circa hanc materiam concinnè disputat D. Chry-
 stostomus illa D. Pauli verba peipendens, quae
 scribit ad Romanos: *Nolo vos ignorare fratres: Romani.
 quia saepe proposui venire ad vos & prohibitus sum Rom. 1. 13
 usque adhuc ut aliquam fructum habeam, & in
 vobis.* Primò considerat absconditum Dei iudi-
 cium, quod volentem Apostolum Romam tea-
 dere, Deus pro illo tempore retardavit: rationem
 non dicit, nec Apostolus examinat: fidelis ete-
 nim servus Domini sui non debet praecipuum
 examinare. Secundò: terminat quod ait D. Paulus,
 quid sua praedicatione praetenderet: *Ut ali-
 quem fructum habeam & in vobis: Non dixi (audi
 Chryostomum) ut doceam, ut instruam, sed quid
 ut fructum habeam.* Ignoras praedictorem esse
 seminatore quid praetendit seminatore: nisi fru-
 ctum? si huic non colligat, in vacuum labo-
 rat, vireque consumpsit.

§. II. Echum efformat D. Ioannes multo fortio-
 rem, quam Aegypti echum, ad verba Iu-
 daeorum, quae illos convincit, ex illo ipso quod
 consistuntur.

Quomodo hic litteras scis, cum non didiceris.
 Audis quid illi dicant, & de quo admira-
 rentur? Attendit D. Evangelista gestus
 eorum ac modum agendi, qua attentione Chri-
 sti doctrinam auscultarent, animo nocendi ple-
 no, si verbum aliquod ex ore eius audire pos-
 sent reprehensibile, seu dictum imprudenter:
 erat autem doctrinae Christi tanta profunditas,
 ut illi ipsi motus ostenderent non vulgares,
 vultus torquetent, oculis nictarent, insectarent
 supercilia, caput agitarent, & attoniti Christi
 doctrinae praecellentia, ad invicem conuersi, ge-
 stus ederent manibus, brachijs, vultibus, toto-
 que corpore mutuo colloquerentur: *Quomodo
 hic litteras scis, cum non didiceris?* Describit E-
 vangelista processum, quem ipse exorsus est, &
 aggressus, ut divinitatem Christi confirmaret:
*Hae autem scriptae sunt, ut credatis, quod Iesus est
 Christus filius Dei.* Enim vero nullam fortius
 dici potest argumentum ad bonitatem ac di-
 gnitatem alicuius adstruendam, quam proprii hoste
 sui inimici testimonium: *Limata fortisque erat
 fortius.*
 Gigauius

108. 20. 31

1.

Testimo-
 nium ab
 hoste
 fortius.